FOLKET Måndagen den 20 februari 1956

Nyköping och Julita får årets spelmansstämmor

Kvinnliga inslag var det gott om vid spelmanskonferensen i Nyköpingshus. Två av dem, malmköpingsdamerna Inga Lind- och Ingeborg Löfgren omgärdar på bilden nye styrelseledamoten Arvid Karlsson, Nyköping.

Årskonferens i musikens tecken var under veckohelgen Södermanlands spelmansförbund samlat på Nyköpingshus, vars ärevördiga murar hotade att bågna, när den valdiga skaran om 60 man lät violinernas stråkar sjunga sörmländska folkmelodier i kommunvapenprydda gästabudssalen.

...r i främsta hand lördagssom gick i det glada mu... den genuina spel... och förbrödringens tec-

...Frick och Lars Jo... överlämnade ordföranden ...Gustaf Wetter för... guldmärke. Den sist... mottog det för att han så ... medlemmarna med sin ... till hita och även vid ... sångsäm... söng han ... och fyllige stämm... visor. Arvid Johansson ... fram många skratt med ... parodi på radioprot... dr Ivar Schnell gav ... från slottets histo... bakgrunden till ... spelmanslags till-

Vid årsmötet på söndagen framgick att fjolårets verksamhet varit god. Spelmansstämmorna i Brevensbruk och Julita gav god behållning. Ett anslag på 2.000 kr. har beviljats av landstinget. Till ordf. omvaldes Gustaf Wetter, medan Sigvard Ejermo, Nyköping, G. Engman, Flen, och Arvid Karlsson, Nyköping, nyvaldes i styrelsen, vilken utökades med Alvar Rosén, Katrineholm. Övriga i styrelsen är Konrad Eriksson. Till revisorer omvaldes Erik Bergsten, Bromma, och J. A. Carlo, Stockholm. Beslut fattades om två spelmansstämmor 1956, en på Nyköpingshus under pingsten och en på Julita skans. Det beslöts att låta utge en egen tidskrift, Storpolskan, med ett nummer under 1956.

Södermanlands Nyheter Onsdagen den 16 maj

Spelmansstämma på Nyköpingshus annandag pingst

Kl. 13.00 — Lekar och folkdansuppvisning på Slottsvallen..
Kl. 13.45 — Kortège från Stora torget till Nyköpingshus.
Kl. 14.00 Spelmansstämman blåses in — på Borggården.
Kl. 15.30 Lekar och folkdansuppvisning på Slottsvallen.
— Kommminister Alf Norberg håller aftongudstjänst.

DAGENS NYHETER
Torsdagen den 17 Januari 1957

Gås Anders-medaljen till "Pål-Olle"

Gås Anders-nämnden i Uppsala, som består av elva av Upplands mest framstående spelmän på fiol, har vid sammanträde hos professor Bror Hjorth beslutat utdela sin medalj till spelmannen Dyrsneds Olov Olsson från Östbjörka i Rättvik, mest bekant under namnet "Pål-Olle".

"Pål-Olle" är i 40-årsåldern och följer spelmanstraditionen från Rättvik, Boda och Bingsjö. Han är en av de mest framstående yngre dalaspelmännen med suvande rytm och ett disciplinerat spel och är en av de få som nu spelar den berömde Orespelmannen Timas-Hans låtar. Han har en känslighet för fiolens möjligheter som torde vara ganska ovanlig. "Pål-Olle" är även känd som den förnämste att improvisera en andra stämma, ytterst invecklade kontrapunktiska motstämmor och han behöver aldrig repetera. Dessa motstämmor har väckt uppmärksamhet bland internationella musiker, bl a den kände gambaspelaren och speciailsten på barockmusik August Wenzinger, som studerat dem med intresse. "Pål-Olle" har också gjort grammofoninspelningar tillsammans Röjås-Jonas i Radiotjänst serie om folkmusik.

FOLKET Torsdagen den 14 februari 1957

Jättefest i Mariefred vid "Sörmlands dag"

Den 16 juni i sommar räknar man med att sörmlänningarna i förskingringen med extratåg och bussar söker sig till Mariefred för att där fira "Sörmlands dag." Det skall bli en jättefest med promenadkonsert, gudstjänst i Kärnbo kyrkoruin, landshövdingetal, slottsevisning m. m.

Initiativet till denna sörmländska fest har kommit från föreningen Mariefredspojkarnas primus motor Benny Blomberg och han har fått tio sörmlandsföreningar bakom sig nämligen Eskilstunapojkarna, Strängnäsflickorna, Björkvikgs gille, Gnestapojkarna, Nyköpingspojkarna, Selaöpojkarna, Mariefredspojkarna, föreningen Strengnenses, Vingåkers gille och Södermanland-Närkes gille, samtliga verksamma i Stockholm och bestående av utflyttade sörmlänningar.

Ett arbetsutskott har redan bildats bestående av Ellert Lundgren från Gnestapojkarna, nämnde Benny Blomberg och Bengt Hollén, Mariefredspojkarna.

Programmet har redan uppskisserats och blir musik av I 10:s musikkår från Strängnäs, samling kring Sten Sture-monumentet med konser, prolog o. tal av Mariefreds stadsfullmäktiges ordf. bankkamrer R. Molin. I hembygdsgårdens trädgård blir det promenadkonsert och kaffe, gudstjänst i Kärnbo kyrkoruin, lunch på Stadshotellet. Senare sker samling på inre borggården i Gripsholms slott med tal av landshövdingen och anförande av landsantikvarie dr Ivar Schnell om Mariefred och slottet samt slottsvisning. Dagen avslutas med samkväm i Gripsholms folkhögskola.

FOLKET Måndagen den 20 februari 1956

Nyköping och Julita får årets spelmansstämmor

Även kvinnliga inslag var det gott om vid spelmanskonferensen på Nyköpingshus. Två av dem, malmköpingsdamerna Inga Lindqvist och Ingeborg Löfgren omgärdar på bilden nye styrelseledamoten Arvid Karlsson, Nyköping.

Till årskonferens i musikens tecken var under veckohelgen Sörmlands spelmansförbund samlat på Nyköpingshus, vars ärevördiga murar hotade att bågna, när den väldiga skaran om 60 spelmän lät violinernas stråkar sjunga sörmländska folkmelodier i den kommunvapenprydda gästabudssalen.

Det var i främsta hand lördagskvällen, som gick i det glada musicerandets, den genuina spelglädjens och förbrödringens tecken.

Till Sven Frick och Lars Johansson överlämnade ordföranden och dirigenten Gustaf Wetter förbundets guldmärke. Den sistnämnde mottog det för att han så ofta glatt medlemmarna med sin vackra sång till luta och även vid lördagens samkväm s öng han med sin mörka och fylliga stämma några visor. Arvid Johansson lockade fram många skratt med sin roliga parodi på radioprogrammet och dr Ivar Schnell gav en del glimtar från slottets historia och tecknade bakgrunden till Nyköpingshus spelmanslags tillkomst.

Vid årsmötet på söndagen framgick att fjolårets verksamhet varit god. Spelmansstämmorna i Brevensbruk och Julita gav god behållning. Ett anslag på 2.000 kr. har beviljats av landstinget. Till ordf. omvaldes Gustaf Wetter, medan Sigvard Ejermo, Nyköping, G. Engman, Flen, och Arvid Karlsson, Nyköping, nyvaldes i styrelsen, vilken utökades med Alvar Rosén, Katrineholm. Övriga i styrelsen är Konrad Eriksson. Till revisorer omvaldes Erik Bergsten, Bromma, och J. A. Carlö, Stockholm. Beslut fattades om två spelmansstämmor 1956, en på Nyköpingshus under pingsten och en på Julita skans. Det beslöts att låta utge en egen tidskrift, Storpolskan, med ett nummer under 1956.

Södermanlands Nyheter Onsdag

Spelmansstämma på Ny[illegible] annandag pingst

Kl. 13.00 — Lekar och folkdansuppvisning [illegible]
Kl. 13.40 — Kortège från Stora torget till [illegible]
Kl. 14.00 Spelmansstämman blåses in — på [illegible]
Kl. 15.30 Lekar och folkdansuppvisning på [illegible]
— Kommunister Alf Norberg håller aftonga[illegible]

DAGENS NYHETER
Torsdagen den 17 Januari 1957

Gås Anders-medaljen till "Pål-Olle"

Gås Anders-nämnden i Uppsala, som består av elva av Upplands mest framstående spelmän på fiol, har vid sammanträde hos professor Bror Hjorth beslutat utdela sin medalj till spelmannen Dyrsmeds Olov Olsson från Östbjörka i Rättvik, mest bekant under namnet "Pål-Olle".

"Pål-Olle" är i 40-årsåldern och följer spelmanstraditionen från Rättvik, Boda och Bingsjö. Han är en av de mest framstående yngre dalaspelmännen med sugande rytm och ett disciplinerat spel och är en av de få som nu spelar den berömde Orespelmannen Timas-Hans låtar. Han har en känslighet för fiolens möjligheter som torde vara ganska ovanlig. "Pål-Olle" är även känd som den förnämste att improvisera en andra stämma, ytterst invecklade kontrapunktiska motstämmor och han behöver aldrig repetera. Dessa motstämmor har väckt uppmärksamhet bland internationella musiker, bl a den kände gambaspelaren och speciailsten på barockmusik August Wenzinger, som studerat dem med intresse. "Pål-Olle" har också gjort grammofoninspelningar till[illegible]mans Röjås-Jonas i Radiotjänst serie om folkmusik.

FOLKET Torsdagen den 14 februari 1958

Jättefest i Ma[illegible] vid "Sörmlands[illegible]

Den 16 juni i sommar räknar förskingringen med extratåg och bussar för att dar fira "Sörmlands dag." Det skall [illegible] promenadkonsert, gudstjänst i Karuhe kyrkor[illegible] tal, slottsvisning m. m.

Initiativet till denna sörmländska fest har kommit från föreningen Mariefredspojkarnas primus motor Benny Blomberg och han har fått tio sörmlandsföreningar bakom sig nämligen Eskilstunapojkarna, Strängnäsflickorna, Björkvik[illegible] gille, Gnestapojkarna, Nykö[illegible]gspojkarna, Selaopojkarna, Mariefredspojkarna, föreningen S[illegible]ergnenses, Vingåkers gille och Södermanland-Narkes gille, samtliga verksamma i Stockholm och bestående av utflyttade sörmlänningar.

Ett arbetsutskott har redan bildats bestående av Ellert Lundgren [illegible] Gnestapojkarna, nämn-

man med att [illegible] söker [illegible] de Benny Hollén, Mart[illegible] Programm[illegible] serats och [illegible] musikkår frå[illegible] kring Sten S[illegible] konser, prok[illegible] stadsfullmäk[illegible] rer R. Molin trädgård [illegible] sert och kaf[illegible] kyrkoru[illegible] tel[illegible] Senar[illegible] re borggård [illegible] med tal av [illegible] anförande [illegible] Ivar Schne[illegible] slottet samt[illegible] avslutas m[illegible] holms folkh[illegible]

Tidningen den 22 maj

[redacted]stämma på Nyköpingshus
[redacted]spelmän och 500 åhörare

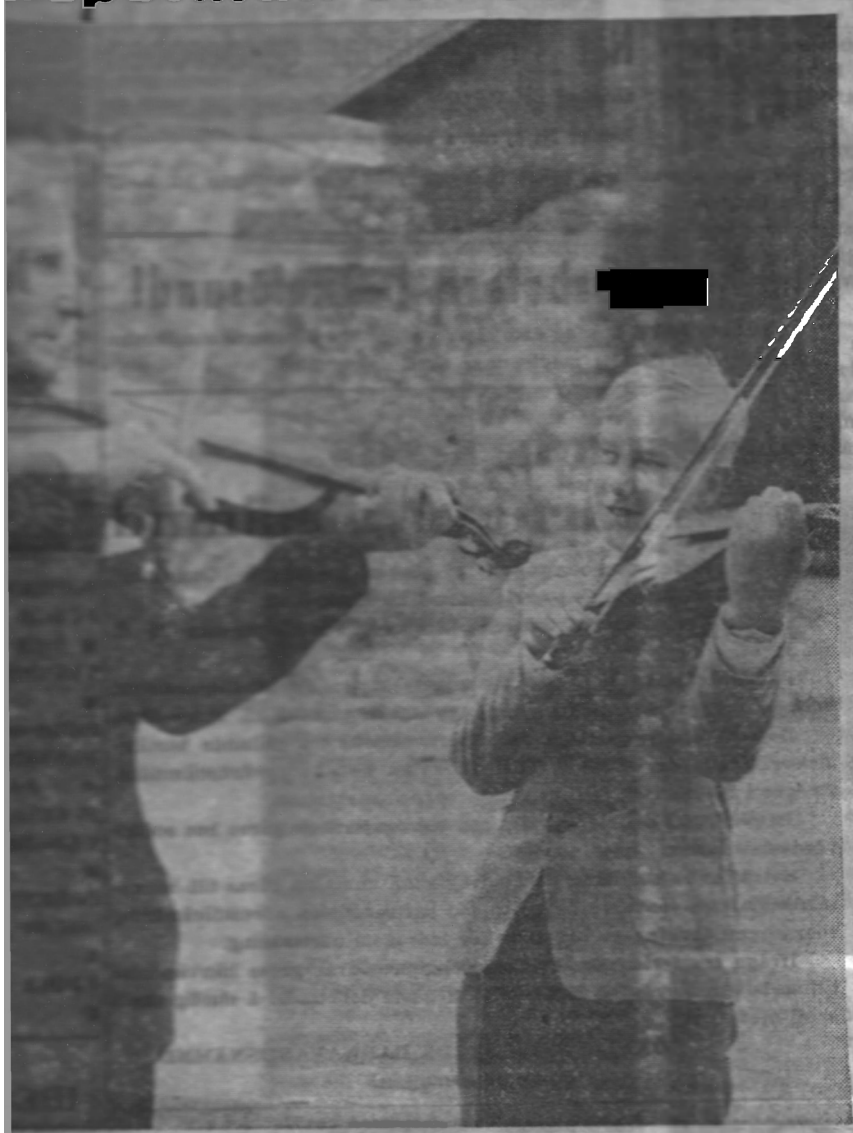

[redacted] Andersson, Stigtomta, och en av de yngsta spelmännen, Torbjörn Karlsson, Katrineholm.

[redacted]tar så det var lust och glädje inom murarna till borggården vid Nyköpings-[redacted] Södermanlands spelmansförbund höll spelmansstämma. Äldst var 84-årige Frans [redacted]ntä och yngst Torbjörn Karlsson från Katrineholm, 12 år endast. Ett halvt [redacted]sögs publiken till.

[redacted] från Stora [redacted]ch folkdan-[redacted]smansförbun-[redacted]ska flaggor. [redacted] till fioler-[redacted] vid intåget [redacted]n, där Vasa-[redacted] vimplar och [redacted]under vilken [redacted]cknade sig i [redacted]tan fullsatt [redacted]n. [redacted] erdförande, [redacted] mönstrade [redacted]askara i dess [redacted]femtio, sextio [redacted]har av provin-[redacted]nan längväga [redacted]ngt bortifrån [redacted]n han repre-[redacted]musiken egent-[redacted] han, en yng-

ling på 70 år. Nåväl Gustaf Wetter framhöll att det var fjärde gången spelmansförbundet gästade Nyköpingshus, det brukar vanligen vara i midsommartid.

Det blev strråkars klang men även annan musik däremellan. Thure Wedberg i Katrineholm blåste i näverlur av det slag som man skrämde vargen med för hundra år sedan, men som man även kunde locka kreaturen med. Wedberg spelade också på psalmodikon, ett gammalt instrument med en enda sträng. Man använde det på sin tid till psalmsången. Det finns släkttycke mellan folkmusik och kyrklig musik, som hr Wetter påvisade.

Spelmansförbundets senaste musikhäfte innehåller även de många versarna i den gamla visan om Nyköpings gästabud, en av de äldsta folkvisor som finns i detta land, skriven på 1500-talet. Den spelades nu, men för övrigt var det tonsättning av många slag. Blinda Kalle i Stigtomta, Andersson i Lästringe, Bergström i Tystberga, Widemark från Vingåkersbygden och en lång rad andra fanns med på repertoaren, som man fick lyssna till. Här på hemmaplan fick Nyköpings spelmän nöja sig med att spela ihop med hela spelmansskaran, men Eskilstuna spelmansgille i sina svarta rockar med röda vistar och gula byxor fick träda fram separat med Hugo Steen som anförare. Det blev fart på strråkarna i polskans virvlar liksom i brudmarschen.

Medan spelmännen vilade sina stråkar berättade landsantikvarie Schnell litet om dem, "som spelat på Nyköpingshus". Han började med en målerisk skildring av gästabudet — man nästan såg hur Erik och Waldemar kom in genom slottsporten och möttes av brodern Birger och hans drottning med hämndplaner i sinnet.

— Så där ska man kunna berätta, sade Gustaf Wetter i sitt tack. För övrigt hade han just blivit föremål för en glad överraskning i det här sammanhanget, i det hr Schnell fäste gyllene Gripens hederstecken på hr Wetters rockslag, allt under publikens livliga applåder.

Det var soloframträdanden och musik i grupp, och vi ska väl främst nämna 84-åringen från Stigtomta, Frans Andersson nämligen. Han spelade låtar av sin far, som även var spelman. Sen kom 12-åringen från Katrineholms spelmansgille, Torbjörn Karlsson, som spelade låtar från Floda. Långväga Isaksson från Vilhelmina gav prov på jämtlandsmusiken, bl. a. från Oviken.

Välsjungande unga Ruth Jakobsson från Katrineholms spelmansgille sjöng folkvisor av det slaget, som har släktskap med gamla koraltongångar, fast mycket rörligare och melodirikare. Gustaf Wetter ackompanjerade henne med sin fela. Hon hade gärna fått hålla på hur länge som helst, men i skyarna gick regniga moln tvärs över de nyss blå fälten.

Spelmansstämman blåses in på näverlur.

Södermanlands Nyheter Tisdagen den 22 maj

Spelmansstämma på Nyköpingshus med 60 spelmän och 500 åhörare

84-årige Frans Andersson, Stigtomta, och en av de yngsta spelmännen, Torbjörn Karlsson, Katrineholm.

Det ljöd gamla låtar så det var lust och glädje inom murarna till borggården vid Nyköpingshus förmiddag pingst, då Sörmlands spelmansförbund höll spelmansstämma. Äldst var 84-årige Frans Andersson från Stigtomta och yngst Torbjörn Karlsson från Katrineholm, 12 år endast. Ett halvt tusental besökare anslogs publiken till.

En kortege drog ut från Stora torget med spelmän och folkdansare. I tåget bars spelmansförbundets fana och två svenska flaggor. Taktfast gick marschen till fiolernas klang. Solen lyste vid intåget på den gamla borgen, där Vasafärgerna lyste från vimplar och borgens egen fana, under vilken Sörmlandsgripen avtecknade sig i fonden. Det blev nästan fullsatt därinne på borggården.

Spelmansförbundets ordförande, Gustaf Wetter, mönstrade belåtet sin spelmansskara i dess glada färger, en femtio, sextio spelmän från alla delar av provinsen och en och annan långväga gäst också, en så långt bortifrån som Vilhelmina. Men han representerade jämtlandsmusiken egentligen. Isaksson hette han, en yngling på 70 år. Nåväl Gustaf Wetter framhöll att det var fjärde gången spelmansförbundet gästade Nyköpingshus, det brukar vanligen vara i midsommartid.

Det blev stråkars klang men även annan musik däremellan. Thure Wedberg i Katrineholm blåste i näverlur av det slag som man skrämde vargen med för hundra år sedan, men som man även kunde locka kreaturen med. Wedberg spelade också på psalmodikon, ett gammalt instrument med en enda sträng. Man använde det på sin tid till psalmsången. Det finns släkttycke mellan folkmusik och kyrklig musik, som hr Wetter påvisade.

Spelmansförbundets senaste musikhäfte innehåller även de många verserna i den gamla visan om Nyköpings gästabud, en av de äldsta folkvisor som finns i detta land, skriven på 1500-talet. Den spelades nu, men för övrigt var det tongångar av många slag. Blinda Kalle i Stigtomta, Andersson i Lastringe, Bergström i Tystberga, Wikmark från Vingåkersbygden och en lång rad andra fanns med på repertoaren, som man fick lyssna till. Här på hemmaplan fick Nyköpings spelmän nöja sig med att spela ihop med hela spelmansskaran, men Eskilstuna spelmansgille i sina svarta rockar med röda vestar och gula byxor fick träda fram separat med Hugo Steen som ledare. Det blev fart på stråkarna i polskans virvlar liksom i brudmarschen.

Medan spelmännen vil
stråkar berättade landsan
Schnell litet om dem, "s
lat på Nyköpingshus". Ha
de med en malerisk skil
gästabudet — man nästan
Erik och Waldemar kom i
slottsporten och möttes av
Birger och hans drottni
hämndplaner i sinnet.

**— Sa där ska man ku
rätta, sade Gustaf W
i sitt tack. För övrigt
han just blivit föremål f
glad överraskning i de
sammanhanget, i de
Schnell fäste gyllene G
hederstecken på hr
rockslag, allt under pub
livliga applåder.**

Det var sommarantradan
musik i grupp, och vi
främst nämna 84-åringe
Stigtomta. Frans Anderss
ligen. Han spelade låtar av
som även var spelman.
12-åringen från Katri
spelmansgille, Torbjörn
som spelade låtar från
Långväga Isaksson från

mina gav prov på jämtlan
ken, bl. a. från Oviken.

Välsjungande unga R
kobsson från Katrineholm
mansgille sjöng folkvisor
slaget, som har släktsk
gamla koraltongångar, f
ket rörligare och melo
Gustaf Wetter ackomp
henne med sin fela. H
gärna fått hålla på hur lä
helst, men i skyarna gick
moln tvärs över de nyss
ten.

*Spelmansstämman blä
in på näverlur.*

— Var inte rädd för regn, sa hr Wetter. Spelmansförbundet har alltid haft solligt väder. Ja, regnet dröjde förstås. Kalle Ling från Stockholm hann träda fram som anförare ett par gånger, det blev både sprittande toner och lugnare takter. Widmarks låtar, Sköldinge skänklåt och Österåkers brudmarsch utgjorde slutavdelningen. Nej, det kom ännu en avslutande låt, på begäran, nämligen Gärdebylåten.

Spelmännen avtackades av dr Schnell, och så begynte folkdansarna samla skarorna ute på vallarna till sin andra uppvisning för dagen, de hade varit i farten redan före kortegen. Och där ljöd felorna också, och det hela var färgglädje och livsglädje, graciöst alltigenom.

Sen kom regndropparna, men de var inte fler än man kunde fortsätta sedan. Som avslutande programpunkt på spelmansstämman blev det aftongudstjänst med komminister Alf Norberg som officierande. Och spelmännen spelade, och tonerna dallrade länge på slottsområdet, ty en spelman lägger inte ned fiolen riktigt på en gång...

Mollberg.